

პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი
PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL
ПЕРИОДИЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2346-8467

აგრო
AGRO
АГРО
NEWS

№9

ქუთაისი – Kutaisi – Кутаиси
2022

ჟურნალი წარმოადგენს
იმერეთის აგროეკოლოგიური ასოციაციის კავშირისა და
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აგრარული ფაკულტეტის
პერიოდულ-სამეცნიერო გამოცემას

სარედაქციო კოლეგია:

ლორთქიფანიძე როზა – (მთავარი რედაქტორი);

ავალიშვილი ნინო (სწავლული მდივანი);

სანთელაძე ნატალია- (სწავლული მდივანი);

წევრები: ურუშაძე თენგიზი; პაპუნძე ვანო; შაფაქიძე ელგუჯა; ასათიანი რევაზი; კოპალიანი როლანდი; ჯაბნიძე რევაზი; კინწურაშვილი ქეთევანი; ხასაია იზოლდა; ჭაბუკიანი რანი; ქობალია ვახტანგი; ფრუიძე მაყვალა; ჩახხიანი-ანასაშვილი ნუნუ; დოლბაია თამარი; ყუბანიშვილი მაკა; კელენჯერიძე ნინო; ყიფიანი ნინო; ხელაძე მაია; კილასონია ემზარი; კველიშვილი მანანა; ჩხიროძე დარეჯანი; ჯობავა ტრისტანი; წიქორიძე მამუკა; თავბერიძე სოსო; თავბერიძე მარიეტა; კილაძე რამაზი; ბენიძე ეთერი; ჟორჯოლიანი ცირა; დუმბაძე გუგული; ნემსაძე მარიამი.

სარედაქციო კოლეგიის საზღვარგარეთის წევრები:

ჩუხნო ინა (უკრაინა); გოგთურქ თემალი (თურქეთი); თურგუთ ბულენტი (თურქეთი); ბელოკონევა-შიუკაშვილი მარინა (პოლონეთი); გასანოვი ზაური (აზერბაიჯანი); მამმადოვი რამაზანი (თურქეთი); სანტროსიანი გაგიკი (სომხეთი); სადინდიევი ულტემურატი (ყაზახეთი).

The magazine is a periodical scientific publication of
Imereti Agro-ecological Association and
Akaki Tsereteli State University Faculty of Agrarian Studies.

EDITORIAL BOARD

Lortkipanidze Roza– (Editor in Chief);

Avalishvili Nino– (Academic Secretary);

Santeladze Natalia– (Academic Secretary);

Members: Urushadze Tengiz; Papunidze Vano; Shapavidze elguja; Asatiani Revaz; Kopaliani Roland; Jabnidze Revaz; Kintsurashvili Ketevan; Khasaia Izolda ; Chabukiani Rani; Qobalia Vaxtang; Fruidze Makvala; Chachkhiani-Anasashvili Nunu; Dolbaia Tamar; Kubaneishvili Maka; Kelendjeridze Nino; Kipiani Nino; Xeladze Maia; Kilasonia Emzar; Kevlishvili Manana; Chxirodze Daredjan; Jobava Tristan; Tsiqoridze Mamuka; Tavberidze Coco; Tabagari Marieta; Kiladze Ramaz; Benidze Eter; Zhorzholiani Tsira; Dumbadze Guguli; Nemsadze Mariam.

FOREIGN MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Chuxno Inna (Ukraine); Gokturk Temel (Turkey); Turgut Bulent (Turkey); Belokoneva-Shiukashvili Marina (Poland); Gasanov Zaur (Azerbaijan); Mammadov Ramazan (Turkey); Santrosian Gagik (Armenia); Sagyndykov Ultemurat (Kazakhstan).

Журнал представляет
Периодическое научное издание
Союза агроэкологической ассоциации Имерети и
Аграрного Факультета Государственного Университета Акакия Церетели

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Лорткипанидзе Роза – (главный редактор);

Авалишвили Нино– (Ученый Секретарь);

Сантеладзе Наталия – (Ученый Секретарь);

Члены: Урушадзе Тенгиз; Папунидзе Вано; Шафакидзе Элгуджа; Асатиани Реваз; Копалиани Роланд; Джабнидзе Реваз; Кинцурашвили Кетеван; Хасая Изольда; Чабукиანი Рани; Кобалия Вахтанг; Пруидзе Маквала; Чачхიანი-Анашавილი Нуну; Долбая Тамар; Кубанеишвили Мака; Келенджеридзе Нино; Кипиანი Нино; Хеладзе Маია; Киласонია Эмзар; Кевлишвили Манана; Чхиродзе Дареджан; Джобავა Тристан; Цикоридзе Мамუკა; Тавბერიძე სოსო; Табаგარი Мариета; Киладзе Рамаз; Бенидзе Етер; Жоржوليани Цира; Думбадзе Гугули; Немсадзе Мариам.

ЗАРУБЕЖНЫЕ ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Чухно Инна (Украина); Гоктурк Темал (Турция); Тургут Булент (Турция); Белоконева-Шиукашвили Марина (Польша); Гасанов Заур (Азербайджан); Маммадов Рамазан (Турция); Сантросян Гагик (Армения); Сагиндигов Ултемурат (Казахстан)

შინაარსი

1

აგრარული მეცნიერება
AGRICAL SCIENCES
АГРАРНЫЕ НАУКИ

ეთერ ბენიძე, ჯემალ საყვარელიძე – აგროტურისტული ობიექტების გამწვანება-კეთილმოწყობის თავისებურებები _____	9
ნინო დეკანოიძე – ნუშის <i>Amigdalus communis</i> ინტროდუცირებული ჯიშების შესწავლის შედეგები _____	16
თეონა დოლიძე – ვაზის კულტურის კულტივირება, ნიადაგურ მიკრო-კლიმატური პირობების გათვალისწინებით, ყვითელმიწა-ეწერ ნიადაგებზე _____	24
შორენა თვალაძე – <i>Echinacea purpurea</i> -ს სამკურნალო თვისებები და მისი კულტივირების ცდები იმერეთის რეგიონის აგროეკოლოგიურ გარემოში _____	32
რამაზ კილაძე, ეთერ ბენიძე, დავით კილაძე, დავით სინაურიძე – მწვანე ნარგაობის ფორმირების ხერხები და ურბანული გარემოს მდგრადი განვითარება _____	40
კოპალიანი ლია, ჯინჭარაძე ნატალია, კილაძე გიორგი, არველაძე ეკატერინე, გოგელია ლიანა – ლეჩხუმის ტყის მცენარეულობის კურორტოლოგიური და ბალნეოლოგიური მნიშვნელობა _____	47
მარინა კუცია – ფიტოპათოგენური სოკოების მიერ ტოქსიკურ ნივთიერებათა გამოყოფის უნარის შესწავლა _____	52
როზა ლორთქიფანიძე, მაია ხელაძე – იმერეთის აგროლანდშაფტზე სარეველებთან და დაავადებებთან ბრძოლა _____	57
Roza Lortkipanidze, Natalia Santeladz – Causes of Soil Degradation in the Upper Imereti Mountains of Western Georgia _____	63
Nino Kipiani, Julieta Sanikidze, Marieta Tabagari – Dates of Transplanting Citrus Plants in Imereti Soil-Climatic Conditions _____	66

მაკა ყუბანიეშვილი, ნუნუ ჩაჩხიანი-ანასაშვილი – იონჯის მოსავლიანობა იმერეთის პირობებში _____	69
Maka Kubaneishvili, Nunu Chachkhiani-Anasashvili – Medick Yield Under Imereti Conditions _____	74
მირზა ყურშუბაძე, რეზო ჯაბნიძე, გიორგი ჯაბნიძე, ვიოლა დოლიძე – ხურმა ჰაჩიას ახალი პერსპექტიული ფორმა „ჩაისუბნის“ ფენოლოგიური დაკვირვების შედეგები ქობულეთის მუნიციპალიტეტში _____	77
ნუნუ ჩაჩხიანი-ანასაშვილი, მაკა ყუბანიეშვილი – დაფნის ნაყენი ამერიკული თეთრი პეპელას (<i>Hyphantria cunea</i> Drury) წინააღმდეგ მცენარეების დაცვის საუკეთესო საშუალება _____	81
ნინო ხონელიძე, ნუნუ დიაკონიძე – <i>Orobanchaceae</i> ოჯახის გვარები და სახეობები ქუთაისის ბოტანიკურ ბაღში. _____	86
თამარი ხუციძე – მაღალმთიანი რეგიონის მკაცრ კლიმატურ პირობებში პომიდვრის კულტურის მოყვანა მზა ამპულირებული ვიტამინის გამოყენებით _____	95
რეზო ჯაბნიძე, შოთა ლამპარაძე, ნანა ჯაბნიძე, მირზა ყურშუბაძე – ლურჯი მოცვის მორფოლოგიური და სამეურნეო თავისებურებების შესწავლა, პერსპექტიული ფორმების გამორჩევა და დანერგვა აჭარის ფერმერულ მეურნეობებში _____	101

Emzar Kilasonia, Soso Tavberidze, Mamuka Tsikoridze – Complex Evaluation of the Tractor-Transport Unit Off-road _____	109
ნანა ქათამაძე – გენმოდიფიცირებული პროდუქტების სასარგებლო და მავნე თვისებები _____	113

4 mimarTulebaTSorisi dargebi
MULTIDISCIPLINARY BRANCHES
МЕЖДУДИСЦИПЛИНАРНЫЕ ОТРАСЛИ

მანანა კობახიძე, ლელა დოგრაშვილი – სასკოლო ექსკურსიები და მათი ორგანიზება. _____	127
სერგო ცაგარეიშვილი, აკაკი ნასყიდაშვილი, ლიკა სიჭინავა – უნიკალური ტურების ფორმირება სამეგრელოს რეგიონში _____	132
სერგო ცაგარეიშვილი, აკაკი ნასყიდაშვილი, მარიამ მჭედლიძე – რელიგიური ტური კაცხში _____	135
Kukuri Tsikarishvili, Akaki Naskidashvili – The Deepest Karst Abysses of Georgia _____	140

4 მიმართულებათშორისი დარგები MULTIDISCIPLINARY BRANCHES МЕЖДУДИСЦИПЛИНАРНЫЕ ОТРАСЛИ

სასკოლო ექსკურსიები და მათი ორგანიზება.

მანანა კობახიძე

მოწვეული სპეციალისტი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ქუთაისი, საქართველო.

ლელა დოგრაშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სკოლა „იმედი“-ს პედაგოგი, ქუთაისი, საქართველო

სასწავლო ექსკურსიები მოსწავლეების მაღალი ჩართულობით გამორჩეული აქტივობაა. შინაარსის მიხედვით ექსკურსიები არის მიმოხილვითი და თემატური, ორივე ეს სახეობა გამოიყენება სასკოლო ექსკურსებში, მაგრამ მიმოხილვითი ქალაქგარეთ ტურები ყველაზე გავრცელებული ფორმაა. სასკოლო ექსკურსიების უსაფრთხოების მიზნით მიღებული იქნა ახალი რეგულაციები. ექსკურსიის ძირითადი მოთხოვნა უნდა იყოს-მეტი შემეცნება და ნაკლები გართობა.

საკვანძო სიტყვები: სასკოლო ექსკურსიები, მიმოხილვითი, თემატური, გიდ-ექსკურსი-ამბლოლი, რეგულაციები.

სასკოლო მარშრუტის განვითარებას ევროპაში საფუძველი ჩაუყარა ცნობილი ჩეხი პედაგოგის ი. ა. კომენსკის ნაშრომებმა, რომელიც დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა აღზრდისა და სწავლების სისტემაში ობიექტების მონახულებას. ის მიუთითებდა ბავშვებისათვის „ბუნებაში გასეირნების“ დიდ მნიშვნელობაზე.

საექსკურსიო საქმიანობის განვითარების საწყის პერიოდში საბაზისო იყო სასკოლო ექსკურსიის მომზადება და ჩატარება. მოსწავლეთა ექსკურსიებზე გასვლით განისაზღვრა ექსკურსიების კლასიფიკაცია, ნიშნები და ფუნქციები. ამ პერიოდში პრაქტიკაში იყო ძირითადად ბუნების თემატიკის შემეცნებითი ექსკურსიები.

სასწავლო ექსკურსიები მოსწავლეების მაღალი ჩართულობით გამორჩეული აქტივობაა, რომელიც გარდა იმისა, რომ საშუალებას აძლევს მოსწავლეებს, ვიზუალურად აღიქვან ესა თუ ის ობიექტები და სასკოლო სივრცის გარეთ შეიგრძნონ და განიცადონ ნასწავლი მასალა, მათში მნიშვნელოვნად აწვითარებს სოციალურ და შემოქმედებით უნარებს. ამავდროულად ექსკურსია საუკეთესო საშუალებაა პასუხისმგებლობის გრძობის ამაღლებისა და საკუთარი შესაძლებლობის რეალიზებისათვის

თავისი ამოცანებითა და ზემოქმედებით არა თუ სასწავლო, არამედ რიგითი თემატური ექსკურსიები წარმოადგენენ პედაგოგიურ პროცესს და ჩვეულებრივად, როგორც ყველა პედაგოგიურ პროცესში, აქაც წარმოადგენილია მისი ორი მხარე: მასწავლებელი-- გიდი, ექსკურსიამბლოლი და სწავლების მიმღები-ექსკურსიის მონაწილეები.

გიდის პროფესიული ოსტატობის შემადგენელი ნაწილია პედაგოგის ხელოვნება.

მცნება „გიდის ოსტატობა” მოიცავს ცოდნას სპეციალიზმის მიხედვით: ანალიზის უნარს, მხატვრულ აზროვნებას, ექსკურსიის მონაწილეთა ფსიქოლოგიის შეცნობას, ტურისტული ჯგუფის მართვის უნარს, პედაგოგიური ხერხების (ტექნიკის) ცოდნასა და მათ გამოყენებას ინტუიციას- .ექსკურსიის მონაწილის პიროვნებისადმი პატივსცემის გამოყენებას.

შინაარსის მიხედვით ექსკურსიები შეიძლება იყოს მიმოხილვითი და თემატური. განვიხილოთ სასკოლო ექსკურსიები იმერეთის რეგიონის მაგალითზე.

მიმოხილვითი საფეხმავლო ექსკურსიები მოსწავლეებისათვის მეთოდურად საქალაქო მიმოხილვითი სატრანსპორტო ექსკურსიების ანალოგიურად ტარდება, როგორც წესი პროგრამაში კეთდება სპეციალური მითითება, რომ მოსწავლეები მორალურად და ჩაცმითაც იყვნენ მზად ქვეითად გადაადგილებისათვის. იგი, ისევე როგორც სატრანსპორტო საქალაქო ექსკურსია, ითვალისწინებს ქალაქის შესახებ საჩვენებელი ობიექტის მეშვეობით ინფორმაციის მიწოდებას. განსხვავება მდგომარეობს სივრცესა და ინფორმაციის მოცულობაში. ქვეითი ექსკურსიები არის, როგორც მიმოხილვითი, ასევე თემატური. მიმოხილვითია ექსკურსია თუ მასში გაშუქებულია რამდენიმე თემა ასეთია: „ძველი და ახალი ქუთაისი”, „ექსკურსია ქალაქ-მუზეუმ ნაკრძალში”, „რომანტიული ქუთაისი”, „ქალაქის ძველი უბნები”, „ქალაქის ისტორიული ადგილები” და ა. შ.

საფეხმავლო თემატური ექსკურსიებია: „თეატრალური ქუთაისი”, „მუსიკალური ქუთაისი”, „ლიტერატურული ქუთაისი”, „ცისფერყანწელები და ქუთაისი”, „გალაკტიონ ტაბიძე და ქუთაისი”, „ქალაქის მწვანე საფარი”, „სპორტული ქუთაისი” და სხვა.

ქალაქის მაგალითზე მოსწავლეთათვის ასევე შეიძლება ჩატარდეს კომბინირებული საქალაქო ექსკურსია, სადაც ექსკურსიის ერთი ნაწილი მიმდინარეობს ავტობუსით, ხოლო მეორე ნაწილი - ფეხით.

მიმოხილვითი ქალაქგარეთ ექსკურსია ყველაზე გავრცელებული ფორმაა საქართველოში. ასეთი ექსკურსიების ხანგრძლივობა შეიძლება მერყეობდეს 6-დან 16 სთ-მდე. ხოლო სიგრძე ერთი მიმართულებით 100-150კმ.-ს ვინაიდან საქართველოს საავტომობილო გზები ჯერ კიდევ არ არის საერთაშორისო სტანდარტისდა შესაბამისად კეთილმოწყობილი. 300კმ-ზე მეტი მანძილის გავლა ავტობუსით შეუძლებელია, რაც იწვევს მოზარდების დაღლასა და უარყოფით ემოციებს.

ერგონომიულობა პირველ რიგში გასათვალისწინებელი ფაქტორია ექსკურსიის ან ტურის დაგეგმვისას. ამ ტერმინით აღნიშნავენ ისეთ ზომიერ ფიზიკურ დატვირთვას, ამტანიანობას, რასაც მოზარდის დაღლა არ უნდა მოჰყვეს.

ქალაქგარეთ ექსკურსია გულისხმობს ბუნებასთან კონტაქტს კარგია თუ მასში ბუნებრივად ჩაჯდება პიკნიკი ან ქვეითად გასეირნება. ერთ-ერთი ამოცანა გიდისთვის ქალაქგარეთ ექსკურსიის ჩატარებისას არის მოსწავლეების დასვენების ორგანიზება. გიდი დროულად აცნობს მათ დასასვენებელი ადგილის შესახებ და ხელმძღვანელობს დასვენებას ბუნებაში, ტყეში და ასე შემდეგ რათქმა უნდა ბუნების დაცვის შესახებ საუბრის ჩატარება ასეთ დროს აუცილებელია

მრავალსაათიანი ქალაქგარეთ ექსკურსიები ძირითადად აგებულია თემატური

პრინციპებით, რისთვისაც თავიდანვე განისაზღვრება ექსკურსიის მიზნები და ამოცანები, შეირჩევა ობიექტები დადგინდება თემები და ქვეთემები.

ქალაქგარეთ ექსკურსიები, როგორც საქალაქო შეიძლება დავაჯგუფოთ შდგენი-რად: ისტორიული, ეკოლოგიური, საწარმო-ეკონომიკური, ხელოვნებათმცოდნეობითი, ლიტერატურული და სხვა. ასეთი ექსკურსიები უმრავლეს შემთხვევაში მრავალგეგმიანი ანუ მრავალ თემას მოიცავს და ძირითადად მხარეთმცოდნეობის ხასიათს ატარებს რომლის ძირითადი თემებია: ბუნება, ისტორია, ეკონომიკა და სოფლის მეურნეობა. თუ ქალაქგარეთ ექსკურსიაში ჭარბობს ლიტერატურული თემა მაშინ იგი ლიტერატურულ ექსკურსიად უნდა ჩაითვალოს. ასეთი სახის ექსკურსიებია: „ვანი-ჭყვიში(გ.და ტ.ტაბიძეების ს/მ); სხვიტორი-სავანე (აკ.წერეთლის ს/მ); სოფ.სიმონეთი(დ.და ს.კლდიაშვილების ს/მ); ბაღდათი (ვლ. მაიაკოვსკის ს/მ); წყალტუბო-ჩუნეში (ნ.ლორთქიფანიძის ს/მ); წალტუბო-გვიშტიპი (ო. იოსელიანის ს/მ).სოფ. კუხი (პ.კაკაბაძის ს/მ) და სხვა-ამ ექსკურსიის მთავარი თემაა ლიტერატურა და იგი ცნობილი მწერლების შემოქმედებით არის დატვირთული და ამიტომ ექსკურსიები უნდა მომზადდეს და ჩატარდეს,როგორც ლიტერატურული ექსკურსია. იმერეთის რეგიონში მრავლად გვხვდება აგრეთვე ცნობილი საზოგადო მოღვაწეთა სახლ-მუზეუმები, როგორცაა: სოფ.დიდი ჯიხაში(ნ. და გ. ნიკოლაძეების ს/მ); სოფ.ტობანიერი(კ. კეკელიძის ს/მ); ქუთაისი (ზ. ფალიაშვილის ს/მ) და სხვა.

ისტორიული თემატიკის ტურებს განეკუთვნება: ვანის ნაქალაქარი-არქეოლოგიური მუზეუმი, მწვანეყვავილა-მოწამეთა-გელათი; გეგუთისციხე-დარბაზი-ვარციხე; სოფ.ხრესილი, კაცხის ტაძარი-მღვიმევის მონასტერი-მოდინახე; თერჯოლა-გოგნის წმ.გიორგის ეკლესია-სკანდეს ციხე; შორაპნის ციხე-უბისის ტაძარი და ა.შ.

ექსკურსიები: სათაფლიის დაცული ტერიტორია; პრომეთეს, წყალტუბოს, ცუცხვათის, ნავენახევის მღვიმეები. ოკაცეს კანიონი, წყალწითელას ხეობა, ბორჯომ ხარაგაულის ტყე- პარკი, აჯამეთის ალკვეთილი. კურორტები: საირმე, წყალტუბო, ნუნისი, გორდი, სულორი. ბუნების ძეგლები: კაცხის სვეტი, ქადაგიძეების რაფი და სხვა თავისი შინაარსით ეკოტურისტულ ტურებს განეკუთვნება და იგი ბუნებათმცოდნეობითია.

იმერეთი მდიდარია სხვადასხვა ტურისტულ რეკრეაციული ადგილებით, რომლებიც ასათვისებელია და ისინი მომავალში ახალ ტურისტულ ობიექტებად მოგვევლინება.

ექსკურსიის დროს აუცილებელია ყურადღების და განცდათა ერთიანობა,რაც ობიექტის სწორად აღქმის საშუალებას იძლევა,საჭიროა უსაფრთხოებისა და ქცევის წესების შემუშავება და დაცვა როგორცაა ერთად ყურადღებით სიარული, მცირე დაბრკოლებათა გადალახვა, უსაფრთხო ადგილის შერჩევა დასასვენებლად და საკვების მისაღებად, საჭმლის ნარჩენების შენახვა, გარემოს დასუფთავება,ნარჩენების შეგროვება. ბოლო პერიოდში გახშირდა ექსკურსიებზე უბედური შემთხვევები, ამიტომ სასკოლო ექსკურსიების უსაფრთხოების მიზნით მიღებული იქნა ახალი რეგულაციები, თუ ადრე მშობლები თავად ირჩევდნენ ტრანსპორტს, რომლის გაუმართაობაც არა ერთხელ გახდა ავარიის მიზეზი,ახალი კანონის თანახმად ექსკურსიას მოემსახურება მხოლოდ ის ტრანსპორტი,რომელსაც გავლილი აქვს ტექნიკური დათვალიერება,აღჭურვილი უნ-

და იყოს უსაფრთხოების ქამრებით და მგზავრების რაოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს საქარხნო სტანდარტებით გათვალისწინებულს. მძლოლი ვალდებულია, წარუდგინოს სკოლას ნარკოლოგიური შემოწმების შესახებ. სკოლის ექსკურსიებთან დაკავშირებით ორგანიზატორებისათვის რეგულაციები გამკაცრდა და ინდივიდუალური ადმინისტრაციული აქტით დარეგულირდა ექსკურსიის მონაწილე მხარეების უფლება მოვალეობა. მ/წ. მაისიდან განათლების სამინისტრომ სასკოლო ექსკურსიებზე ახალი რეგულაცია ამოქმედდა: საექსკურსიო ლოკაცია სკოლიდან 150კმ-ზე შორს არ უნდა იყოს, ;იკრძალება ღამისთევით ექსკურსიაზე წასვლა; ასევე არასლუწლოვანები არ უნდა მოხვდნენ მდინარისა და წყალსაცავების მიმდებარე ტერიტორიაზე, მეწყერსაშიშ და სხვა დაუცველ ტერიტორიაზე. ექსკურსიაში მონაწილე სრულწლოვან პირთა შორის უნდა იყოს სულ მცირე ერთი პირი, რომელსაც აქვს პირველადი სამედიცინო დახმარების აღმოჩენის უნარ-ჩვევები.

ჩემი აზრით აკრძალვა არ არის გამოსავალი, აუცილებელია ექსკურსიას ახლდეს გიდ-ექსკურსიათმძღოლი, რომელსაც დამუშავებული და შესწავლილი აქვს ტური და მოქმედებს ტექნოლოგიური რუკის მითითებით, გავლილი აქვს პირველადი სამედიცინო დახმარების აღმოჩენის უნარ-ჩვევები, აწვდის ინფორმაციას არსებული ობიექტების შესახებ. უნდა გვახსოვდეს ექსკურსია ყოველთვის იყო, არის და იქნება მოსწავლეთათვის საინტერესო და საგანმანათლებლო ღირებულების მატარებელი აქტივობა, რომელიც არა მარტო თვალსაწიერის გაფართოების, არამედ ინფორმაციის აღქმის, ანალიზისა და სხვადასხვა სახით წარმოდგენის, შესწავლილი საკითხის მიმართ ინტერესის აღძვრის, სოციალური და თანამშრომლობითი უნარების განვითარების საუკეთესო საშუალებაა. ექსკურსიის ძირითადი მოთხოვნა უნდა იყოს-მეტი შემეცნება და ნაკლები გართობა.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. გიდის პროფესია (პრაქტიკული სახელმძღვანელო)-აჭარის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი. 2017წ
2. ეტალონი.ჯი-მაია თათეშვილი-რა გავლენას ახდენს სასკოლო ექსკურსიები მოსწავლეებზე. <http://www.etaloni.gi/geo/main/index/91>
3. ექსკურსიათმცოდნეობა- გ. აფაქიძე, გ. ფირცხალაიშვილი-ბათუმი 2009წ.
4. მოსწავლის გზამკვლევი: ექსკურსიის მომზადება, ექსკურსიის ჩატარება.

Abstract

School excursions and their organization

Manana Kobakhidze Invited specialist at Akaki Tsereteli State University, Kutaisi , Georgia .

Lela Dograshvili Teacher of Ivane Javakhishvili School "Imedi", Kutaisi, Georgia.

Educational excursions are the type of activities characterized with high level of student participations. Excursions come in two main forms: overview and thematic, school trips can be of either type, but overview excursions outside of the city are the most common. To ensure the safety of school excursions, new regulations have been set. The main requirement for excursions should be more learning and less play.

Keywords: School excursion, thematic, overview, excursion guide and Regulation.

School trips are outstanding activities with high student involvement. In addition to allowing students to see different objects and learn visually, it makes them experience the material they have learned at school, outside the class setting. It encourages their development of social and creative skills. An excursion is the best way to showcase one's sense of responsibility and potential.

Due to the nature of their purpose, there are two main forms of excursion. An excursion can either be an "overview" of important historical places and artifacts around the city, or revolve around a certain common theme, thus referred to as "thematic", a purpose of which is to connect a specific theme (eg. time period, historically significant event and so on) to the place of their trip.

An "overviewing" type of excursion will consist of students going around the city and seeing for themselves physical remnants of the past they have learned about at school.

An excursion is an overview if it covers several topics like: "old and new Kutaisi", "old districts of the city", "visiting the museum-city", "Romantic Kutaisi ", "historic places of the city", etc.

The thematic excursions are: "The Theatric Kutaisi", "the musical Kutaisi", " G.Tabidze and Kutaisi", "the green blanket of the city", "sporty Kutaisi", etc.

Excursions involve a trip that is either within the city or outside of the city. Most commonly an excursion happens inside the city and usually these types of excursions vary from 6 to 16 hours in duration, and 100-150 kilometers in length.

Since the highways of Georgia do not yet fit the international standard, travelling more than 300 kilometers causes children to experience fatigue and all sorts of negative emotions. Ergonomics, the amount of physical activity a growing child can handle without getting tired, is the first thing to consider while planning an excursion or a tour.

Excursions outside of the city can be grouped as follows: Historical, Ecological, Production-Economic, Art centric, Literary and others. These excursions commonly follow multiple plans, meaning they cover all sorts of topics, mostly focusing on the knowledge of different parts of our country.

If the prevalent theme of the excursion is literature, then it is a literary excursion. Example of such being: G.Tabidze 's house Museum in "Vani- Chgvishi", "skhvitori Savane" -- Akaki Tsereteli House museum and so on.

Tours of the historical theme include: "Mwvaneyvavila (eng. greenflower)- Motsameta - Gelati". National Archeological museum of Vani. Excursion to Sataflia protected area, Prometheus

cave, Okatse Canyon, Tskaltubo, Sairme, Gordi and other resorts.

Recently the accidents during excursions have been occurring more frequently, so we have adopted new regulations to ensure the safety of school field trips.

According to the new law, a vehicle used on an excursion must have passed a technical inspection, and must be equipped with seatbelts. The amount of passengers must not exceed the factory limit. Since the May of this year, the Ministry of Education has implemented a new regulation on school trips: The excursion location should not be more than 150 kilometers away from the school. It is forbidden to go on an overnight excursion. An area that is close to a river or landslide-prone, as well as and other dangerous territories, is prohibited.

In my opinion the ban is not solution, the excursion should be guided by a professional, who is certified and experienced, can give first aid if needed, and provides us with information on the objects we are looking at. We should remember that the excursion has always been is and will be an interesting and educational activity for students. The main requirement of the excursion should be more knowledge and less entertainment.

ავტორთა საყურადღებოდ

ჟურნალი "აგროNews" არის საერთაშორისო სტანდარტის ნომრის მქონე (ISSN 2346-8467) რეცენზირებადი და რეფერირებადი სერიული გამოცემა, რომელიც ბეჭდავს მნიშვნელოვან გამოკვლევათა შედეგებს აგრარულ, ჰუმანიტარულ, ეკონომიკურ, ქიმიურ, საინჟინრო, ტექნოლოგიურ, ბიოლოგიურ და მომსახურების სფეროს მეცნიერებათა დარგებში. ჟურნალი გამოიცემა წელიწადში ერთჯერ. ჟურნალში დაბეჭდილი სტატიები წარმოადგენს საერთაშორისო დონის ნაშრომებს.

ჟურნალის დანიშნულებაა მეცნიერების განვითარების ხელშეწყობა, მეცნიერებათა და სპეციალისტთა მიერ მოპოვებული ახალი მიღწევების, გამოკვლევათა მასალებისა და შედეგების ოპერატიული გამოქვეყნება.

სტატიები გამოსაქვეყნებლად მიიღება ქართულ, რუსულ ან ინგლისურ ენებზე (ავტორის სურვილისამებრ, ქვეყნდება ორიგინალის ენაზე), სტატიის ავტორთა რაოდენობა ხუთს არ უნდა აღემატებოდეს.

სამეცნიერო სტატიების გაფორმება უნდა მოხდეს შემდეგი წესის მიხედვით:

- სტატიის მოცულობა არ უნდა იყოს 3 გვერდზე ნაკლები და 10 გვერდზე მეტი (A4 ფორმატის ქაღალდის 1,15 ინტერვალით ნაბეჭდი, მინდვრები ზევით 3 სმ, ქვევით – 2,5 სმ, მარცხნივ – 2,5 სმ, მარჯვნივ - 2 სმ, აბზაცი – 1 სმ, გადატანებისა და გვერდების ნუმერაციის გარეშე) ნახაზების, გრაფიკების, ცხრილების, რეზიუმეების და ლიტერატურის ჩამონათვალის ჩათვლით;
- სტატია შესრულებული უნდა იყოს ტექსტურ რედაქტორ Word-ში;
- ქართული ტექსტისათვის გამოყენებული უნდა იქნეს შრიფტი – Sylfaen, 11 pt;
- ინგლისური და რუსული ტექსტისათვის შრიფტი – Times New Roman, 11 pt;
- სტატიის სათაური 14 pt; Bold;
- მარცხნივ სტრიქონის გამოტოვებით – ავტორ(ებ)ის სახელი და გვარი 12 pt; Bold;
- მარცხნივ ქვედა სტრიქონზე - სამეცნიერო ხარისხი, წოდება, სამუშაო ადგილი, ქალაქი, ქვეყანა; 12 pt;
- ორი სტრიქონის გამოტოვებით - სტატიის ანოტაცია 10 pt; ინტერვალით 1,0 და დახრილი შრიფტით ნაბეჭდი (არაუმეტეს 500 ნაბეჭდი ნიშნისა, არაუმცირეს 200 ნაბეჭდი ნიშნისა);
- სტრიქონის გამოტოვებით - საკვანძო სიტყვები (არაუმცირეს 4 სიტყვისა, ქართულად და უცხო ენაზე);
- სტრიქონის გამოტოვებით – სტატიის შინაარსი;
- ორი სტრიქონის გამოტოვებით – გამოყენებული ლიტერატურის ჩამონათვალი; (ავტორ(ებ)ის გვარი ინიციალებით - ნაშრომის სათაური - "გამომცემლობა"; ქალაქი; წელი; გვერდების რაოდენობა; ილუსტრაცია);
- სტრიქონის გამოტოვებით – რეზიუმე (Abstract) ინგლისურ ენაზე, რომელიც უნდა შეადგენდეს სტატიის ნახევარს ქართულ და რუსულ ენოვანი ტექსტებისათვის (სტატიის სათაური 14 pt; Bold ავტორ(ებ)ის სახელი და გვარი 12 pt; Bold; სამეცნიერო ხარისხი, წოდება, სამუშაო ადგილი, ქალაქი, ქვეყანა; 12 pt; ტექსტის შრიფტი 11 pt);
- სტატიაში ნახაზები და საილუსტრაციო მასალები ჩასმული უნდა იყოს JPEG ან BMP ფორმატით;
- მათემატიკური ფორმულები აკრებილი უნდა იყოს რედაქტორ Equation-ის გამოყენებით;
- ავტორ(ებ)ი პასუხს აგებს სტატიის შინაარსსა და ხარისხზე.
- ერთი ავტორის მიერ წარმოდგენილი სტატიების რაოდენობა არა უმეტეს 3-ისა;
- რეცენზირება მოხდება რედკოლეგიის მიერ და გამოქვეყნდება მათივე გადაწყვეტილებით.

გამოსაქვეყნებელი სტატია რედაქციაში წარმოდგენილი უნდა იყოს ელექტრონული (ნებისმიერ მატარებელზე) სახით.

ჟურნალის ბეჭდვა ხორციელდება ავტორთა ხარჯებით.

სტატიის ერთი გვერდის ღირებულება შეადგენს 7 ლარს. ამ საფასურში შედის ჟურნალის ერთი ეგზემპლარი.

თანხის გადახდა მოხდება "თიბისი" ქუთაისის ფილიალში, ანგარიშზე

GE63TB7524336080100002

დამატებითი ინფორმაციისათვის მოგვმართეთ მისამართზე:

4600, ქუთაისი, შერვაშიძის 53.

მთავარი რედაქტორი: ლორთქიფანიძე როზა

ტელ.: 599 23 64 79; 577 28 28 54

E-mail: Roza.lortkipanidze@atsu.edu.ge;

სწავლული მდივანი: სანთელაძე ნატალია

ტელ.: 574 84 82 82

Requirements !

Journal “agroNews” is an international (ISSN2346-8467) refereed, peer-reviewed periodical publication. Outcomes of recent researches are published in the journal. Fields: Agriculture, Humanities, Economics, Chemistry, Technology, Engineering, Biology and Consumers Services. It is published once a year. Articles published in the journal are internationally recognized. The journal aims at contributing the development of science and promoting scientists of different fields by immediate publication of their researches and recent findings.

Articles will be submitted either in Georgian, Russian or in English (if desired, article can be published in original language), summaries must be in two languages (Russian, English). Number of authors is limited to five.

Length and Substance:

- Number of pages ranges between 3 and 10. (A4 ; 1,0 -spacing, fields: up 3 cm, down _ 2,5 cm, left_ 2,5 cm, right - 2 cm, paragraph _ 1 cm, without numbering pages) Please supply the files with figures, tables, summary, bibliography and the body of article in Word format.
 - Georgian version – Sylfaen, 11 pt;
 - English and Russian versions – Times New Roman, 11 pt;
 - Title 14 pt;
 - After one line – Author (s) full name (s) 12pt ;
 - After one line - Degree and place of work 12 pt;
 - After two lines - Annotation 10 pt; (Number of words limited to 500);
 - After one line – Body of the article;
 - After one line – Bibliography at the end of the article; (author (s) surname (s) with initials – title - “publisher”; city; year; number of pages);
 - After one line – Abstract are required to be in English, 50 % of Georgian or Russian articles. (title of the article 14 pt; Bold; author’s (s’) name and surname 12 pt; Bold; academic degree, title, affiliation, city, country 12 pt; font 11 pt);
 - It is recommended that you use JPEG or MBP formats to insert tables, figures.
 - For mathematical formulas use Equation;
 - Author (s) is responsible for the quality of the article.
 - One author can submit no more than 3articles;
 - The article will be peer-reviewed and published by editorial board.
- Articles must be submitted both as paper version (one copy) and e-form.

Authors pay for the publication. Value of per page is 7 Gel. One copy of journal is included in the price.

Money Transfer “Tibisi” (TBC) Kutaisi
GE63TB7524336080100002

For further information contact us: 4600, Kutaisi, Shervashidze 53. Akaki Tsereteli State University. XIX . Faculty of Agrarian Studies.

Chief editor: Lortqifanidze Roza

Tel.: 599 23 64 79; 577 28 28 54

Email: Roza.lortkipanidze@atsu.edu.ge;

Academic Secretary: Santeladze Natalia

Tel.: 574 84 82 82

E-mail: natalia.santeladze@atsu.edu.ge

К вниманию авторов.

Журнал «АгроNews» это серийное издательство, который стандартный номер (ISSN2346-8467) рецензируемое и реферированное издательство. Этот журнал печатает результаты исследования по аграрным, химическим, инженерным и технологическим научным отраслям. Этот журнал издаётся один раз в год. Статьи представленные в журнале представляют – труды международного уровня. Цель журнала – способствовать развитию науки, оперативное издательство достижений специалистов, а так же материалы и результаты исследований. Статьи принимаются на грузинском, английском, русском языках (по усмотрению автора статьи печатаются на оригинальном языке) Количество авторов не должно превышать пяти человек.

Требования к оформлению научных статей:

- * Объем статьи не должно быть меньше 3 страниц и не больше 10 страниц (на бумаге А4 формата, где с интервалом 1,15 поле с верху 3см. снизу 2,5 см., слева 2,5см. справа 2см. абзац 1 см. без нумерации страници и переносов) с учётом чертежей, таблиц, резюме и литературы.
- *Статья должна быть выполнена текстовым редактором Word.
- *Для грузинского текста должно быть использован шрифт - Sylfaen ,11pt.
- *Для английского и русского текста шрифт - Times New Roman ,11 pt.
- * название статьи, 14pt. **Bold.**
- *С пропуском одной строки – имя и фамилия автора (авторов). **Bold.**
- *С пропуском одной строки научные качества и место работы 12pt.
- *С пропуском двух строк – анатомия статьи 10pt (не больше 500 печатных знаков)
- * Спропуском одной строки-содержание статьи.
- *С пропуском одной строки – список использованной литературы, фамилия авторов, названия труда (издательство, город, год, число страниц, иллюстрации).
- *С пропуском одной строки, Резюме (Abstract) на английском языке, что должно составлять половину статьи представленной на грузинском и русском языках (название статьи 14 pt **Bold**; имя и фамилия автора(ов) 12 pt **Bold**; научная степень, звание, место работы, город, страна 12 pt, шрифт текста 12 pt);
- *Для чертежей и иллюстраций в статье должен быть использован JPEG или BMP – формат.
- *Математические формулы должны быть использованы Equation редактором.
- *Автор ответственен за содержаниеи качество статьи.
- *Одним автором должно быть представлено не более 3 статьи.
- *Статья для публикации должна быть представлена на бумаге (один экземпляр) и в любом электронном виде.
- *Выпуск журнала осуществляется за счёт авторов.
- * **Стоимость одной страницы – 7 лари. В эту стоимость входит один экземпляр журнала.**

Денежный перевод осуществляется через кутаисский филиал ТВС банка.

GE63TB7524336080100002

Дополнительно обращайтесь по адресу :

4600,Кутаиси, Шервашидзе 53

Главный редактор: Лорткипанидзе Роза

Тел.:599 23 64 79;577 28 28 54

E-mail: Roza.lortkipanidze@atsu.edu.ge

კომპიუტერული უზრუნველყოფა და დაკაბადონება
ლევან იობაძე

ქალაქის ზომა 1/8
ნაბეჭდი თაბახი 9,5
ტირაჟი

დაიბეჭდა ი. მ. მარიამ იობაძის მიერ
ქ. ქუთაისი, ახალგაზრდობის გამზირი 25-ა
ტელ.: 579 10 13 23; 599 18 20 98; 592 02 25 55
ელ. ფოსტა: levanistamba@mail.ru; levanistamba@rambler.ru